ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobce: **A. V.,** zastoupen JUDr. Matějem Šedivým, advokátem se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2023, č. j. OAM-818/ZA-ZA11-P15-2022, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2023, č. j. 19 Az 16/2023-21,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalobci se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Dospěl k závěru, že důvodem pro udělení mezinárodní ochrany nejsou obavy žalobce z pronásledování s ohledem na tvrzenou účast žalobce na demonstracích, ani obavy z výkonu branné povinnosti a účasti ve válce na XA, kterou žalobce neschvaluje a nechce se na ní podílet.

[2] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) napadeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vytknul žalovanému nedostatečné

zjištění a posouzení skutkového stavu, pokud jde o obavy žalobce z plnění branné povinnosti. V případě XB totiž nelze bez dalšího konstatovat, že je plnění branné povinnosti a povinná vojenská služba v souladu s mezinárodním právem, neboť se nejedná o brannou povinnost v regulérní armádě demokratického právního státu, která je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem. Podle soudu nemá oporu ve spisu závěr, že vyhlášená mobilizace byla již skončena a že jsou obavy žalobce předčasné, neboť v XB pobývají miliony mužů v žalobcově věku a situaci, přičemž pouze zlomek z nich absolvuje základní vojenskou službu. Na základě opatřených informací totiž *„nelze posoudit, jak se situace v XB bude vyvíjet dál, a zda jsou obavy žalobce skutečně zcela neodůvodněné, pokud se jedná o jeho povinnost absolvovat základní vojenskou službu“*. Zprávy, na jejichž základě žalovaný posuzoval žádost žalobce, nejsou dostatečně relevantní, jelikož se otázce vojenské služby a branné povinnosti věnuje pouze jedna z nich, která cituje článek právníka XC. Nejsou tedy ověřené z různých zdrojů. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022 - 61, dospěl městský soud k závěru, že mu nenáleží v této souvislosti doplňovat dokazování a nahrazovat posouzení specifik mobilizace v XB žalovaným. Uložil žalovanému, aby doplnil informace o zemi původu tak, aby bylo možné na základě nich posoudit, jaká je pravděpodobnost, že v XB dojde k další mobilizaci, přičemž si zároveň opatří podklady k posouzení otázky, nakolik hrozí, že by žalobce mohl, případně nemohl být nucen k účasti ve válce na XA. K tomu připojil odkaz na zprávu Agentury EU pro otázky azylu (EUAA) ze dne 3. 10. 2023. Pokud by žalobci hrozila účast na válce, posoudí žalovaný, zda žalobci nehrozí pronásledování, případně vážná újma.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, kterou založil na důvodech podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Stěžovatel nesouhlasí, že dostatečně nezjistil skutkový stav věci. Naopak má za to, že posoudil žádost s ohledem na individuální příběh žalobce dostatečně. V současné chvíli nejsou žalobcovy obavy opodstatněné. Jeho povolání do ostrých bojů je pouze v rovině spekulací. Pokud by měl stěžovatel splnit požadavek soudu, aby zjišťoval pravděpodobnost vyhlášení další mobilizace a opatřil si informace týkající se reálnosti možné účasti žalobce ve válce na XA, musel by v dalším rozhodnutí pouze teoretizovat a vytvářet hypotézy nad možným budoucím vývojem a podobou další mobilizace, tedy zda k ní vůbec dojde, zda by se mohla týkat žalobce a zda by též musel aktivně bojovat na XA. Mezinárodní ochranu však nelze ukládat na základě úvah „co by kdyby“.

[5] Městský soud nevycházel ze skutečného stavu věci, pokud po stěžovateli požaduje, aby odhadoval hypotetickou situaci, která nemusí nastat, případně se nemusí týkat žalobce a pokud ano, nemusí mít azylově relevantní důsledky. Naopak žadatel by měl prokazovat, že by se jej další mobilizace týkala a že by měla důsledky, které mohou vést k udělení mezinárodní ochrany. Také skutečnosti plynoucí ze zprávy EUAA ze dne 3. 10. 2023 odkazované soudem podporují názor stěžovatele, že obavy žalobce z účasti ve válce na XA jsou nedůvodné a že úvahy o další mobilizaci jsou pouze v rovině spekulací.

[6] Žalobce se ke kasační stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná a byla podána v zákonné lhůtě. Jedná se však o věc, v níž před městským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS., v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. Kasační stížnost podanou žalovaným správním orgánem lze považovat za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského (městského) soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by tento soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006-59, ze dne 16. 10. 2012, č. j. 8 Azs 17/2012 - 37, ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016 - 55, ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 Azs 435/2017 - 24, ze dne 12. 12. 2019, č. j. 7 Azs 219/2019 - 32).

[8] V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že městský soud věc v některých otázkách nesprávně posoudil a mylně interpretoval závěry judikatury. Tato vada by měla vliv na hmotněprávní posouzení věci, neboť by se stěžovatel musel v dalším řízení zabývat otázkami, které pro její řešení nejsou relevantní. Kasační stížnost je přijatelná.

[9] Kasační soud však současně souhlasí s městským soudem v tom, že rozhodnutí stěžovatele je nepřezkoumatelné a založené na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu, proto je kasační stížnost **nedůvodná**.

[10] Podstatnou je v dané věci otázka, zda stěžovatel věc posoudil dostatečně a na základě náležitě zjištěného skutkového stavu, pokud jde o obavy žalobce, že bude nucen účastnit se války na XA. Nejvyšší správní soud má za to, že stěžovatel svým povinnostem nedostál, ačkoliv nesouhlasí s požadavky, které na něj klade městský soud.

[11] Stěžovatel vycházel z toho, že žalobci reálně nehrozí povolání do války na XA, neboť mobilizace v XB skončila a další zatím neprobíhá. To městský soud nijak nezpochybnil, ale požadoval ohledně trvání mobilizace doplnit více zdrojů a dále zjišťovat, jaká je pravděpodobnost jejího dalšího vyhlášení v budoucnu a případně zapojení žalobce do bojů na XA. Za daných skutkových okolností jsou však tyto požadavky soudu neopodstatněné.

[12] Jakkoliv ohledně otázky trvání mobilizace v XB založil stěžovatel do spisu zprávu pouze z jednoho zdroje, nebyl to s ohledem na okolnosti případu důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí. Je obecně známou skutečností, že částečná mobilizace v XB prozatím skončila. Ani žalobce tuto skutečnost nijak nezpochybňoval. V této otázce má tudíž Nejvyšší správní soud dokazování provedené stěžovatelem za bezchybné. Pokud soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022 - 61, konstatoval, že mu nepřísluší v této souvislosti doplňovat

dokazování a nahrazovat posouzení specifik mobilizace v XB stěžovatelem, pak toto rozhodnutí použil nepřiléhavě a mylně jej interpretoval. V této věci totiž Nejvyšší správní soud řešil otázku, zda je třeba v případě změny situace v zemi původu po vydání rozsudku krajského (městského) soudu prolomit pravidlo obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s. a přihlédnout k novým skutečnostem. Pro řízení o kasační stížnosti však v tomto ohledu platí rozdílné podmínky, a nelze proto jeho závěry bez dalšího vztáhnout na řízení před krajským (městským) soudem (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2023, č. j. 10 Azs 239/2023 - 34).

[13] Nadto z citovaného rozsudku vyplývá, že i když v daném období probíhala v XB částečná mobilizace, bylo třeba dále zkoumat, jaký je skutečný rozsah mobilizace a jaké důsledky do práv občanů XB bude mít včetně toho, zda se tyto důsledky budou týkat konkrétně i stěžovatele (v dané věci žadatele o mezinárodní ochranu). Pokud však v nyní posuzovaném případě stěžovatel postavil rozhodnutí na tom, že mobilizace neprobíhá, pak již v této souvislosti neměl co dále zkoumat. Případná další mobilizace by byla vyhlášena za určitých podmínek a teprve pak by bylo namístě, aby stěžovatel zkoumal, zda se týká i žalobce a zda mu reálně hrozí nasazení do bojů na XA. Požadavek městského soudu, aby stěžovatel posuzoval míru pravděpodobnosti vyhlášení mobilizace, jakož i nakolik hrozí, že by žalobce mohl, případně nemohl být nucen k účasti ve válce na XA (za situace, kdy žádná mobilizace neprobíhá a neexistují tedy konkrétní podmínky, které by stěžovatel mohl hodnotit), je tudíž zcela přemrštěný.

[14] Lze tedy uzavřít, že stěžovatel posoudil věc dostatečně, pokud jde o hrozbu účasti ve válce na základě mobilizace. V tom tudíž bylo třeba závěry městského soudu korigovat, neboť by stěžovatel skutečně musel pouze spekulovat o hrozbě další mobilizace a její konkrétní podobě. Nicméně od mobilizace je třeba odlišit riziko zapojení žalobce do bojů na XA, které mu hrozí v souvislosti s výkonem základní vojenské služby. Stěžovatel tuto část tvrzení žalobce posoudil nedostatečně, jestliže pouze uzavřel, že plnění branné povinnosti není azylově relevantním důvodem. Neopatřil si totiž žádné podklady, které se týkají možnosti nasazení vojáků do bojů na XA v rámci výkonu základní vojenské služby, na což žalobce v průběhu správního řízení upozorňoval (při pohovoru k žádosti tvrdil, že jej mohou do bojů poslat i v rámci základního výcviku, navzdory veřejným vyjádřením). Z veřejně dostupných informací přitom vyplývá, že k takovým praktikám v XB dochází (viz:
https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-rusti-poslanci-zvysili-horni-vekovou-hranici-pro-sluzbu-v-armade-40438767). K těmto okolnostem stěžovatel neshromáždil žádné podklady.

[15] Žalobce dosud základní vojenskou službu nevykonal, neboť z důvodu studia v České republice mu byl povolen odklad. Podle jeho tvrzení je povinen po návratu do země základní vojenskou službu vykonat, resp. má povinnost se k jejímu výkonu přihlásit, přičemž další odklad z důvodu studia mu již nebude přiznán, neboť odložit základní vojenskou službu lze pouze jednou. Stěžovatel se těmito tvrzeními žalobce blíže nezabýval a nezkoumal, zda bude žalobce povinen po návratu do země původu vykonat základní vojenskou službu a zda mu hrozí přímé zapojení do válečného konfliktu na XA. Napadené rozhodnutí je tudíž v tomto rozsahu nepřezkoumatelné. Stěžovatel musí shromáždit dostatek podkladů týkajících se povinnosti vykonat základní vojenskou službu v XB

a informace o tom, zda a za jakých podmínek dochází při jejím plnění k nasazení do bojů na XA. Teprve poté bude možné přezkoumatelně zhodnotit, zda žalobci hrozí v zemi původu pronásledování, případně vážná újma v souvislosti s výkonem vojenské služby. Jak plyne z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, důvodem pro udělení mezinárodní ochrany může být za určitých podmínek také výkon vojenské služby, jestliže by mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN (srov. rozsudek ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45). S ohledem na obsah správního spisu nemá žádnou oporu stěžovatelovo tvrzení, že jsou žalobcovy obavy nedůvodné.

[16] Stěžovateli také nelze přisvědčit, že by měl podmínky týkající se hrozby spojené s účastí v bojích na XA prokazovat žalobce. V případě, že by byl žalobce již k výkonu základní vojenské služby povolán, lze po něm jistě požadovat, aby tuto skutečnost doložil. Informace o podmínkách povolávání k výkonu základní vojenské služby, jakož i praxi vysílání vojáků základní vojenské služby do válečných operací na XA je však povinen shromáždit správní orgán. Jak plyne z judikatury Nejvyššího správního soudu, tvrdit jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně správní orgán je povinen zajistit k žádosti o mezinárodní ochranu veškeré dostupné důkazy a nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (srov. rozsudky ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 5, a ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63).

[17] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel odmítl obavy žalobce z výkonu vojenské služby také proto, že jeho žádost o mezinárodní ochranu považoval za účelovou. Nicméně proti závěrům městského soudu v tomto rozsahu kasační stížností nijak nebrojil, a proto se jimi kasační soud nemohl zabývat.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na vše výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, žalobci pak v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu